

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Криворізький державний педагогічний університет
Інститут педагогіки НАПН України**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ
МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ РЕФОРМИ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ:
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

27 березня 2025 року

**Одеса
2025**

*Друкується згідно з рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Протокол № 16 від 29 травня 2025 року*

Програмний комітет:

Акірі Іон	доктор фізико-математичних наук (м. Кишинів, Республіка Молдова)
Акуленко І. А.	доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна)
Бурда М. І.	доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України (м. Київ, Україна);
Лодатко Є. О.	доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна)
Лов'янова І. В.	доктор педагогічних наук, професор (м. Кривий Ріг, Україна)
Матяш О. І.	доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця, Україна)
Онопрієнко О. В.	доктор педагогічних наук, ст. науковий співробітник, член-кореспондент НАПН України (м. Київ, Україна)
Романишин Р. Я.	доктор педагогічних наук, професор (м. Івано-Франківськ, Україна)
Скворцова С. О.	доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України (м. Одеса, Україна)
Тарасенкова Н. А.	доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна);
Чашечникова О. С.	доктор педагогічних наук, професор (м. Суми, Україна);
Швець В. О.	кандидат педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)
Школьний О. В.	доктор педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)

Наступність у навчанні математики в умовах реформи загальної середньої освіти: реалії та перспективи: збірник тез доповідей за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 березня 2025 р. / Міністерство освіти і науки України, ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського» [та ін.]. Одеса, 2025. – 232 с.

До збірника увійшли результати наукових досліджень учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наступність у навчанні математики в умовах реформи загальної середньої освіти: реалії та перспективи» за такими напрямками: наступність та перспективність у формуванні математичних уявлень і понять дошкільників та першокласників; наступність у формуванні предметної математичної компетентності в початковій та базовій середній освіті; наступність у навчанні математики в базовій середній та профільній середній освіті; проблеми реалізації наступності у навчанні математичних дисциплін здобувачів фахової передвищої та вищої освіти; підготовка вчителя до реалізації принципу наступності у навчанні математики між різними рівнями освіти.

Для викладачів закладів вищої освіти, науковців, вчителів і здобувачів вищої освіти.

Матеріали подаються в авторській редакції

<i>Раєвська І. М.</i>	74
Наступність у формуванні математичної компетентності дошкільників та здобувачів початкової освіти	
<i>Сірант Н. П.</i>	76
Застосування STEAM-методики для забезпечення наступності у формуванні математичних навичок дошкільників і першокласників	
<i>Черних Д. А.</i>	79
Вплив сенсорно-моторного розвитку дітей дошкільного віку на навчання математики в початковій школі	
<i>Шпеко А. А.</i>	82
Геймофікація як спосіб підтримки інтересу до вивчення математики дошкільниками та першокласниками	

СЕКЦІЯ 2.

НАСТУПНІСТЬ У ФОРМУВАННІ ПРЕДМЕТНОЇ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПОЧАТКОВІЙ ТА БАЗОВІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ

<i>Баб'як І. М.</i>	85
Проблема наступності викладу матеріалу на уроках математики у початковій школі у час війни	
<i>Богатирьова І. М.</i>	88
STEAM-турнір: від ідеї до реалізації	
<i>Волинець О. В.</i>	91
Проектна діяльність як важливий інструмент розвитку пізнавальної мотивації учнів початкових класів нової української школи в основному періоді вивчення математики	
<i>Гаєвець Я. С.</i>	93
Використання інструментів ІІІ для створення тестових завдань з методики навчання початкового курсу математики	
<i>Даниленко Д. С., Запорожченко Т. П.</i>	96
Сучасні тенденції використання електронних ресурсів в освітньому процесі початкової школи	
<i>Запорожченко Т. П., Синявська В. В.</i>	98
Інноваційні методи викладання математики в початковій школі	

СЕКЦІЯ 2.

НАСТУПНІСТЬ У ФОРМУВАННІ ПРЕДМЕТНОЇ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПОЧАТКОВІЙ ТА БАЗОВІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ

І.М. Баб'як

студентка групи ФПШ(І) – 32с,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
м. Львів, Україна.
babiakivanka@gmail.com

Науковий керівник: **Сірант Неля Петрівна**
кандидат педагогічних наук, доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
м. Львів, Україна.
nelya.sirant@lnu.edu.ua

ПРОБЛЕМА НАСТУПНОСТІ ВИКЛАДУ МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ У ЧАС ВІЙНИ

Війна в Україні суттєво вплинула на всі сфери життя, зокрема й на систему освіти. Дистанційне навчання, повітряні тривоги, психологічний стрес – ці фактори ускладнюють процес навчання. Особливо гостро дані аспекти впливають на початкову школу, де формуються базові знання та вміння учнів, зокрема з математики. Одним з ключових викликів, що виникають в умовах воєнного стану є порушення наступності викладу матеріалу на уроках математики. Наступність викладу матеріалу є одним із ключових принципів організації навчального процесу, що забезпечує логічну послідовність засвоєння знань та їх зв'язок між послідовними етапами навчання. Однак у час війни цей принцип зазнає значних ускладнень через порушення стабільності освітнього процесу та психоемоційного стану учнів, а також обмежений доступ до ресурсів.

Мета теми полягає у вивченні особливостей організації навчального процесу з математики в умовах військового стану, визначенні проблем та труднощів, з якими стикаються вчителі та учні, а також у пошуку шляхів забезпечення безперервності навчання. Тези спрямовані на виявлення ефективних методів адаптації навчальних планів і методик викладання математики в умовах обмежених ресурсів, нестабільної ситуації та психологічних труднощів. Основна мета — окреслити рекомендації для педагогів щодо забезпечення наступності математичної освіти, підтримки мотивації учнів та збереження якості навчального процесу в складний період війни.

Науковців, які займаються проблематикою наступності викладання математики у початковій школі в умовах війни, можуть варіюватися в

залежності від регіону та актуальних досліджень у певний період: Онопрієнко О., Савченко О., Сікора І, Сірант Н., Скворцова С. та ін.

Як зазначала, О. Савченко що «наступність досягається через чітке планування навчального матеріалу, його адаптацію до вікових особливостей учнів і створення зв'язку між попередніми та новими знаннями». Наступність у педагогіці є безперервним і системним процесом у передачі знань, що забезпечує поступовий перехід від простого до складного, від відомого до нового. У контексті математики початкової школи цей принцип забезпечує поетапне формування математичних понять (чисел, операцій, геометричних фігур) та розвиток логічного мислення учнів.

У нормальних умовах вчителі можуть систематично використовувати програми, підручники, дидактичні матеріали та стабільний розклад занять. Проте в умовах війни ці передумови суттєво порушуються. Переривання навчального процесу через повітряні тривоги або тимчасове переміщення учнів і вчителів призводять до фрагментарності викладу матеріалу.

«Організовуючи навчання, варто враховувати місце перебування учасників навчального процесу, їх емоційний стан, рівень безпеки освітнього середовища» [2, с. 6]. Однією з проблем викладу наступності матеріалу є нестабільність організації навчального процесу. Учні початкових класів, які навчаються в укриттях або онлайн, часто не мають можливості регулярно відвідувати заняття. У таких умовах контроль знань ускладнюється, тому вчителі змушені скорочувати обсяг пояснень або пропускати окремі теми, що руйнує логічну послідовність викладу. Вагомою проблемою є обмеження доступу до навчальних ресурсів. У військовий час багато шкіл втратили підручники, інтерактивні дошки чи комп'ютери, а вчителі не завжди можуть забезпечити якісні онлайн-уроки через перебої з електрикою та інтернетом. Це призвело до того, що педагоги змушені вдаватися до хаотичного викладу, порушуючи принцип наступності.

Борщ К. стверджує, що «війна в Україні спричинила не лише фізичні руйнування, але й глибокі психологічні травми, особливо серед дітей». Діти молодшого шкільного віку в умовах війни відчують підвищений рівень тривожності, що знижує концентрацію уваги та здатність до абстрактного мислення, необхідного для математики. Наприклад, опанування дробів чи розв'язання задача вимагає стійкої уваги, якої бракує в таких умовах [2].

Стрес, який вони переживають, має безпосередній вплив на їхню здатність до навчання, зокрема, на засвоєння математичних знань. Він знижує спроможність дітей концентруватися, що ускладнює сприйняття та засвоєння нового матеріалу. Травматичні переживання можуть впливати на короткочасну та довготривалу пам'ять, що ускладнює запам'ятовування математичних правил і формул. Тривога, страх і роздратованість можуть заважати дітям брати активну участь на уроках математики і ефективно взаємодіяти з учителем та однокласниками. Через часті перерви в навчанні та неможливість повноцінно засвоїти матеріал, у дітей виникають прогалини в знаннях, що ускладнює розуміння наступних тем. Стрес може знижувати інтерес до навчання, особливо

до такого складного предмету, як математика. Діти, які пережили різні травматичні події, можуть мати різний рівень психологічної готовності до навчання, що ускладнює роботу вчителя з класом. Стрес, який переживають діти під час війни, є серйозною перешкодою для успішного вивчення математики.

Отже, проблема наступності викладу матеріалу на уроках математики в початковій школі в умовах війни є багатогранною та потребує комплексного підходу до її вирішення. Нестабільність навчального процесу, психоемоційний стан учнів і брак ресурсів створюють значні перешкоди для забезпечення системності знань. Одночасна адаптація програми, використання сучасних технологій і підтримка учнів та їхніх сімей можуть мінімізувати негативний вплив цих факторів. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку конкретних методичних рекомендацій для вчителів початкових класів, які працюють у воєнний час.

Список використаних джерел:

1. Борщ К. К. Особливості прояву стресу серед дітей в умовах війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Ужгород, 2023. С. 47-51. URL: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.1.9>
2. Бурда М. І., Васильєва Д.В. Особливості навчання математики в умовах воєнного стану. *Математика в рідній школі*. 2022. № 4-5. с. 6-15. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731956>
3. Назаренко Г. І. Організаційно-педагогічні умови забезпечення наступності в навчанні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.09. Кривий Ріг, 2002. — 18 с.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник. Київ: Грамота, 2012. 504 с

Анотація. Баб'як Іванна Михайлівна. Проблема наступності викладання матеріалу на уроках математики у початковій школі у час війни. Тема досліджує важливі аспекти організації навчального процесу в умовах військового конфлікту. У тезах розглядаються виклики, з якими зіштовхуються учителі та учні при забезпеченні безперервності навчання в складних обставинах. Особливу увагу приділено питанням адаптації навчальних програм і методик викладання математики, а також використанню нових технологій та дистанційних форм навчання.

Ключові слова: початкова освіта, методика, математика, наступність.

Symmary. Babiak Ivanna Mykhailivna. The problem of continuity of teaching material in primary school mathematics lessons during the war. The topic explores important aspects of the organization of the educational process in the context of military conflict. The abstracts discuss the challenges faced by teachers and students in ensuring the continuity of learning in difficult circumstances. Particular attention is paid to the adaptation of curricula and methods of teaching mathematics, as well as the use of new technologies and distance learning.

Keywords: primary education, methodology, mathematics, continuity.

Збірник тез доповідей

**Наступність у навчанні математики в умовах
реформи загальної середньої освіти:
реалії та перспективи**

Сайт бібліотеки Університету Ушинського:

<https://library.pdpu.edu.ua>